

POSUDEK VEDOUCÍHO MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno studenta: Bc. Michal Severa
Název práce: Vrchnostenská správa a její vztah vůči nekatolickému obyvatelstvu na vybraných panstvích východních Čech od vydání Tolerančního patentu do zániku patrimoniální správy (1781-1848)
Vedoucí práce: PhDr. Sixtus Bolom-Kotari, Ph.D.
Oponentka: doc. PhDr. Věra Němečková, Ph.D.

Obor a forma studia: Archivnictví

Povinná kritéria hodnocení práce	Stupeň hodnocení			
	1	2	3	4
Formální úprava a náležitosti práce	☒	☐	☐	☐
Logická stavba a členění práce	☒	☐	☐	☐
Jazyková a terminologická úroveň	☒	☐	☐	☐
Náročnost tématu na teoretické znalosti	☒	☐	☐	☐
Náročnost tématu na praktické dovednosti a na čas	☒	☐	☐	☐
Adekvátnost použitých metod a způsob jejich použití	☒	☐	☐	☐
Důkladnost zpracování (jdoucí do podrobností)	☒	☐	☐	☐
Práce s literaturou (citace, poznámky)	☒	☐	☐	☐
Práce s prameny (využití, citace, poznámky)	☒	☐	☐	☐
Vymezení cíle a jeho naplnění	☒	☐	☐	☐
Vlastní přínos studenta	☒	☐	☐	☐
Využitelnost výsledků práce v teorii nebo v praxi	☒	☐	☐	☐

Díličí připomínky a náměty:

Diplomová práce Michala Severy přichází s tématem, kterým se dosud nikdo soustavněji nezabýval – vztahem pozemkových vrchností a náboženských jinověrců v období převratných proměn od tradiční stavovské společnosti ke společnosti občanské. Není pochyb, že od roku

1781, kdy byla připuštěna pluralita vyznání, rozbíjela tato možnost výběru vnitřní identity stabilitu stavovské společnosti a vnášela do ní „modernizační“ alternativy v podobě jiných výkladů o fungování a smyslu světa. Demonstrovaly tehdy šlechtické vrchnosti poddaným svoji konzervativnost v trvání na vypjaté barokní zbožnosti, nebo se v závěru 18. století otevřeně hlásily k osvícenství a k „revolucionáři na trůně“ Josefu II.? Projevoval se nějak osobní postoj jednotlivých šlechticů v přístupech úředníků, kteří měli správu jejich panství na starosti? Do jaké míry bylo prostředí jednotlivých panství unifikováno státními zásahy do vrchnostenské správy? Lze vysledovat nějaké strategie vrchnostenské správy vůči nekatolíkům, jak těm hlásícím se ke dvojici nově povolených protestantských konfesí, tak i k „nezařazeným“, tzv. tolerančním sektářům? Na tyto a podobné otázky hledal autor odpovědi.

Práce je z valné části vystavěna na pramenech, nezapře Michala Severu jako profesionálního archiváře a znalce východočeských archivů. Řada archivních pramenů je využita vůbec poprvé. Metodické a metodologické uchopení práce odpovídá mnohovrstevnatosti tématu. Po úvodních kapitolách k literatuře, pramenům a vymezení pojmů se autor v krátkosti věnuje vrchnostenské a církevní správě v době toleranční. Následují kapitoly o situaci v rané toleranční době ve východních Čechách. Kapitola sledující první pastory, sbory a modlitebny usiluje o první ucelený pohled na vztah vrchností a nekatolíků. Dále je popsán vývoj v období po stabilizaci „tolerančního systému“ v roce 1784, které dosavadní literatura (soustředěná k samotnému Tolerančnímu patentu) příliš nereflektuje. Nechybí zde oddíly o financování protestantských církví, jejich kazatelů a učitelů, stavbě církevních objektů, jakož i poměru vrchností k tzv. tolerančním sektářům jako fenoménu východních Čech. Poslední kapitola se zabývá „evangelickou diplomatikou“ a stručně třídí – k užtku dalším badatelům – jejich písemnou produkci především úředního charakteru. Zvláštní pozornost je věnována sfragistice, jmenovitě pečetím jednotlivých církevních sborů a osobním pečetím kazatelů, vyobrazeným v příloze.

I přes náročnost zpracovávaného tématu, vyžadujícího mj. znalosti církevních dějin, církevní a vrchnostenské správy, diplomatiky či paleografie (a četby německého kurentu zvláště), je text psán kultivovaným slohem a obsahuje jen minimum chyb. Z drobnějších připomínek (resp. námětů) lze uvést možnost doplnit k českým a německým pojmům souvisejícím s tématem (s. 23) ještě některé jejich latinské varianty, s nimiž se lze v pramenech setkat. Z jazykového hlediska je poměrně komplikovanou záležitostí forma psaní osobních jmen, kromě výše zmíněných tří jazyků zde ještě vystupuje maďarština jako rodný jazyk řady protestantských tolerančních kazatelů. Autor většinou vypisuje alternativy do závorky při prvním uvedení jména, byť ne zcela důsledně (srov. s. 42). Pro slavnostní předání tolerančních bohoslužebných staveb (modliteben) k užívání se užívá pojmu posvěcení (s. 72), pojem vysvěcení se nevztahoval ani na protestantské pastory (s. 85). Je třeba ocenit systematické úsilí o konfrontaci archivních pramenů s tvrzeními dosavadní literatury. Nutnost velmi kritického přístupu ukazuje s. 71, kdy tvrzení o stavbách tolerančních modliteben dle „úřednického modelu“ podle plánů generální stavební kanceláře sotva půjde obecně vztahovat na nejstarší modlitebny, stavěné svépomocí v kontextu lokálních podmínek.

Celkové posouzení práce a zdůvodnění hodnocení:

Michal Severa sepsal důkladnou práci. Z hlediska nároků kladených na magisterské diplomové práce mohu konstatovat, že naplnil její ambiciózní zadání, prokázal schopnost pracovat s literaturou a prameny a předložil výsledky, které rozšiřují dosavadní stav vědeckého poznání. Předloženu práci navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

V Hradci Králové 3. srpna 2015

PhDr. Sixtus Bolom-Kotari, Ph.D., v. r.